

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА

**ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Українська мова і література
Статус освітньої компоненти	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма практики «Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література».

Розробники:

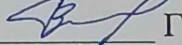
Барчан Валентина Володимирівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Венжинович Наталія Федорівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Галас Алла Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Кузьма Оксана Юріївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**
Протокол № 9 від «28» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

© Барчан В. В., 2024 рік

© Венжинович Н. Ф., 2024 рік

© Галас А. М., 2024 рік

© Кузьма О. Ю., 2024 рік

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 рік

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2	1
Вид підсумкового контролю: диф. залік Форма підсумкового контролю: усний захист	Семестр:	
	1	2
	Індивідуальна робота:	
	60	30
	Самостійна робота:	
	30	60

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою «**Виробничої (педагогічної) практики в закладах вищої освіти**» є апробація, поглиблення, закріплення та вдосконалення здобувачами при виконанні функцій викладача ЗВО набутих у процесі навчання теоретичних знань, умінь і навичок.

Завдання практики: вивчення структури і змісту освітнього процесу на філологічному факультеті, на відповідній освітній програмі, ознайомлення зі специфікою роботи науково-педагогічних працівників, наставників; набуття вмій педагогічної комунікації зі здобувачами, здатності до організації взаємодії в колективі; оволодіння навичками застосовувати ефективні методи навчання; опанувати вміння планувати, проводити різні види аудиторних занять; здійснювати контроль за навчальними досягненнями здобувачів; апробувати здатність застосовувати набуті знання з мовознавства, літературознавства, психолого-педагогічних дисциплін для вирішення професійних завдань; усвідомлювати потребу оволодіти сучасними знаннями, вивчати педагогічний досвід та впроваджувати його у власній педагогічній практиці, виробляти потребу в постійному професійному самовдосконаленні.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК4. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК5. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК10. Уміння працювати в команді, здатність до організації взаємодії в колективі.

ЗК11. Готовність до безперервного навчання та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність до формування патріотичного світогляду, розуміння принципів розвитку суспільства, визначення власної громадянської позиції.

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК11. Здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту.

ФК12. Здатність застосовувати поглиблені знання із мовознавства та

літературознавства для вирішення професійних завдань; вільно користуватися спеціальною термінологією.

ФК13. Здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів української мови та української літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК14. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетенції учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК18. Здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження практики «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми «Українська мова і література»:

ОК 1. Психологія освітньої діяльності

ОК 2. Педагогіка сучасної школи

ОК 3. Комп'ютерно-інформаційні технології в освіті

ОК 4. Іноземна мова за професійним спрямуванням

ОК 5. Методика навчання української мови в закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти

ОК 6. Методика навчання української літератури у закладах загальної середньої, фахової передвищої, вищої освіти

ОК 7. Сучасна українська література

ОК 8. Новітні напрями сучасного мовознавства

ОК 10. Інноваційні процеси у сфері української лексики в сучасній академічній та шкільній освіті

ОК 11. Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти

ОК 12. Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Українська мова і література**» проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, українського мовознавства та літературознавства, методики навчання української мови та літератури в практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.	РН 1
Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.	РН 2
Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.	РН 3
Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.	РН 4
Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх	РН 5

етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.	
Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.	PH 6
Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.	PH 7
Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.	PH 8
Демонструє вміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.	PH 9
Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я- ідентичності.	PH 10
Демонструє вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.	PH 11
Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.	PH 12
Демонструє здатність діяти автономно і в команді.	PH 13
Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.	PH 14
Застосовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання та навчання української мови і літератури.	PH 17
Використовує сучасні технології навчання української мови і літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.	PH 20
Уміє створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти	PH 21
Цінує різноманіття та мультикультурність світу й здатний керуватися у своїй освітній діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.	PH 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження практики «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр PH
Творчо <i>застосовує</i> в практичній освітній діяльності теоретичні знання із психолого-педагогічних, мовознавчих, літературознавчих дисциплін, традиційні і новітні методики навчання української мови та літератури.	PH 1
Ефективно <i>використовує</i> в освітньо-науковій діяльності цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для вивчення новітнього педагогічного досвіду, обміну інформацією, презентації власних напрацювань, провадження дистанційного та змішаного навчання.	PH 2
<i>Демонструє</i> розуміння основних принципів, сучасних форм та методів управління освітньою діяльністю, здатність планувати освітню діяльність,	PH 3

забезпечувати та оцінювати її якість, засвоювати інноваційний прогресивний досвід, обирати шляхи підвищення власної педагогічної майстерності.	
<i>Уміє</i> визначати проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, <i>продукує</i> креативні ідеї, <i>обґрунтовує</i> можливі шляхи їх вирішення та критично <i>оцінює</i> їх спроможність.	PH 4
Активно <i>долучається</i> до участі в освітніх проєктах, вміє презентувати методiku розробки освітніх проєктів, пояснити зміст та призначення їх етапів, <i>аналізує</i> спроможність управління процесом їх впровадження, <i>прогнозує</i> передбачувані результати.	PH 5
<i>Знає</i> і <i>характеризує</i> основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; <i>описує</i> апарат науково-педагогічного дослідження, <i>виявляє</i> навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.	PH 6
<i>Виявляє</i> готовність до визначення й аналізу педагогічних інновацій, можливостей їх упровадження у навчальний процес, до самостійного провадження науково-педагогічних досліджень, презентації їх результатів у практичній діяльності.	PH 7
<i>Виявляє</i> здатність описати показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, <i>аналізує</i> власну навчальну та науково-професійну діяльність, <i>прагне</i> сформувати власний педагогічний стиль, готовий оволодівати новими знаннями й ефективними практичними діями у професійній діяльності, вміннями педагогічної техніки, <i>обирає</i> ресурси для професійного розвитку впродовж життя, <i>виявляє</i> готовність до професійної мобільності.	PH 8
<i>Виявляє</i> здатність формувати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання й застосовувати сучасні методики й технології. <i>Уміє</i> використовувати спеціалізовані концептуальні знання для розв'язання складних професійних завдань і проблем.	PH 9, PH 17
<i>Реалізує</i> вміння мотивувати здобувачів до саморозвитку, формування позитивної самооцінки й я-ідентичності, конструктивно <i>взаємодіє</i> з учасниками освітнього процесу.	PH 10, PH 11
<i>Організовує</i> освітній процес з урахуванням особливих потреб здобувачів освіти.	PH 12
<i>Реалізує</i> вміння діяти автономно і в команді.	PH 13
<i>Дотримується</i> принципів академічної доброчесності у власній педагогічній діяльності та <i>формує</i> культуру академічної доброчесності в здобувачів.	PH 14
<i>Застосовує</i> сучасні методики та навчальні технології у викладанні української мови і літератури в закладах вищої освіти для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в педагогічній діяльності.	PH 20
<i>Знає</i> принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів, <i>демонструє</i> здатність створювати тексти з урахуванням комунікативної ситуації.	PH 21
<i>Усвідомлює</i> цінність етнокультурного розмаїття світу, дотримується у своїй професійній діяльності засад міжетнічної толерантності, <i>вміє</i> вести міжкультурний діалог.	PH 23

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**» визначаються довгостроковим або короткостроковим договорами між університетом і закладами освітньої сфери всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період практики або на термін до п'яти років із можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, які навчаються в Університеті, здійснюється на базі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та зовнішніх баз практики, які мають відповідати вимогам освітньої програми підготовки. Із зовнішніми базами практики (ЗВО будь-яких форм власності) Університет укладає договори на її проведення.

Базами практики «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**» рекомендовано обирати кафедру української мови, кафедру української літератури Ужгородського національного університету.

Здобувачі мають змогу завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між ДВНЗ «Ужгородський національний університет» і закладом вищої освіти.

Бази практики повинні мати всі умови для виконання здобувачами освіти плану практики. Керівники закладів освіти зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету.

Розподіл здобувачів освіти заочної форми навчання оформлюється розпорядженням декана.

Бази практики визначають відповідальний працівник відповідного відділу навчальної частини університету, заступник декана з навчальної роботи та керівники практики від кафедр української мови, української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

У межах обсягу навчальних годин для ОК «**Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти**» передбачено 60 годин індивідуальної та 30 годин самостійної роботи (для здобувачів денної форми навчання), 30 год. індивідуальної та 60 год. самостійної роботи (для здобувачів заочної форми навчання).

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює такі види завдань:

1. Ознайомитися з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики.
2. Скласти та узгодити з керівником практики від кафедри план проходження практики.
3. Ознайомитися з навчальним закладом, структурним підрозділом, керівництвом (деканом факультету, завідувачем кафедри) та науково-педагогічним персоналом.
4. Опрацювати освітню програму, навчальний план освітньої програми, індивідуальний план роботи викладача, робочі програми дисциплін циклу професійної підготовки, плани науково-дослідницької роботи, навчально-методичні матеріали кафедри.
5. Обрати навчальні дисципліни і теми для проведення навчальних занять.
6. Вивчити організацію самостійної роботи з обраних навчальних дисциплін.
7. Відвідати лекції, практичні, семінарські заняття викладачів, здобувачів-

практикантів, індивідуальні та групові консультації, які проводять викладачі. Здійснювати кероване спостереження за педагогічним процесом. Оформити результати спостереження за визначеним алгоритмом.

8. Познайомитися зі здобувачами освіти, у яких практикант буде проводити заняття і виконувати роботу наставника.

9. Підготувати конспект фрагменту одного пробного аудиторного заняття (лекція / практичне / семінарське заняття) з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу й розгорнуті конспекти двох залікових занять (лекція / практичне / семінарське заняття) з дисципліни мовознавчого та літературознавчого циклу.

10. Провести фрагмент пробного аудиторного заняття з дисциплін мовознавчого або літературознавчого циклу.

11. Провести два залікових аудиторних заняття (лекцію / практичне / семінарське / лабораторне заняття) з мовознавчої та літературознавчої дисципліни. Вибір форми пробних і залікових занять здобувач погоджує з керівниками практики від кафедр.

12. Розробити зразки навчально-методичного забезпечення залікового заняття (пакет тестових завдань (30 тестів із п'ятьма варіантами відповідей, із яких – одна правильна) та інших видів завдань для здійснення контролю знань здобувачів (на вибір здобувача).

13. Брати участь в організаційній, навчально-методичній, науково-дослідницькій, культурно-освітній роботі кафедр і факультету.

14. Підготувати й провести зі здобувачами один позааудиторний захід професійного спрямування (засідання наукового студентського гуртка, літературного клубу, конкурс, відвідування музеїв, зустріч із письменником, інтелектуальна гра, літературний квест, круглий стіл, перегляд кінофільмів, тематичних відеоматеріалів і їх обговорення, підготовка і проведення фольклорно-обрядових чи народознавчих заходів, захід із апробації матеріалів магістерської роботи та ін.). Відвідати позааудиторний захід, підготовлений і проведений викладачами кафедр, факультету, здобувачами-практикантами.

15. Виконати дослідження психологічного спрямування.

16. Систематично заповнювати щоденник практики.

17. Написати звіт про проходження практики й оформити пакет звітної документації.

Індивідуальна робота здобувача передбачає також здобуття фахових компетентностей через навчання на освітніх онлайн-платформах.

Самостійна робота здобувача вищої освіти-практиканта передбачає:

- організацію власної навчальної і науково-педагогічної діяльності;
- опрацювання науково-теоретичних, навчально-методичних, дидактичних матеріалів для підготовки й проведення навчальних занять;
- опрацювання художніх текстів;
- добір наукових, науково-інформаційних, медіатекстів для навчально-методичного забезпечення запланованих видів роботи;
- підготовку презентації до занять;
- укладання бібліографії, анотованих списків літератури;
- вивчення інноваційного педагогічного досвіду;
- оволодіння методикою проведення занять із застосуванням мультимедійних засобів навчання, онлайн навчальними контентами, цифровими системами управління навчальним процесом в умовах дистанційної освіти (Google Classroom, Moodle).

**7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД
ПРОВЕДЕННЯ «ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	<p>Участь у настановній нараді з питань проходження педагогічної практики. Ознайомлення з нормативно-правовими та інструктивно-розпорядчими матеріалами з питань практики, із загальним планом практики та її основними завданнями, формами роботи, робочою та звітною документацією, вимогами до її оформлення. Складання індивідуального плану роботи. Ознайомлення з навчальним закладом / базовою кафедрою, спілкування з керівництвом закладу/кафедри, науково-педагогічними працівниками кафедр; опрацювання освітньої програми, навчальних планів освітньої програми; ознайомлення з організаційною, науковою і навчально-методичною роботою кафедр; вибір навчальних дисциплін для навчальної роботи, ознайомлення з навчальною робочою програмою, навчально-методичною літературою з дисципліни; відвідування лекцій, практичних, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій викладачів, інших здобувачів-практикантів. Вибір тем для проведення аудиторних занять. Планування розкладу пробних та залікових занять. Консультація з викладачем обраної навчальної дисципліни. Вивчення наукових джерел і навчально-методичних матеріалів до теми заняття. Ознайомлення з роботою наставника групи здобувачів, знайомство зі здобувачами. Планування позааудиторного заходу. Проведення фрагменту пробної лекції або пробного практичного заняття з дисциплін мовознавчого чи літературознавчого циклів. Обговорення пробних занять із викладачем та здобувачами-практикантами. Виконання дослідження психологічного характеру. Складання плану-конспекту позааудиторного заходу професійного спрямування. Участь у роботі кафедри, у заходах факультету. Ведення щоденника.</p>	Перший тиждень
2	<p>Відвідування занять викладачів ЗВО та взаємовідвідування занять здобувачів-практикантів. Опрацювання навчально-методичної, наукової літератури, художніх текстів, навчальних матеріалів із запланованої залікової лекції. Складання плану-конспекту залікової лекції та плану-конспекту залікового практичного заняття. Консультація з викладачем дисципліни. Підготовка презентацій. Проведення залікових аудиторних занять. Обговорення проведених занять. Написання самоаналізу та аналізу проведених занять. Проведення позааудиторного тематичного заходу професійного спрямування, робота зі здобувачами групи в ролі наставника. Проведення психолого-педагогічних досліджень, аналіз та узагальнення даних. Виготовлення буклету про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін. Формування портфоліо. Участь у роботі кафедри, заходах факультету. Ведення щоденника. Підготовка звітних матеріалів із педагогічної</p>	Другий тиждень

	практики.	
3	Коллективне обговорення результатів практики за участю здобувачів-практикантів, керівника практики, викладачів і завідувача кафедри. Подання матеріалів практики на кафедру.	Другий тиждень та впродовж тижня після завершення практики
4	Захист педагогічної практики.	За графіком кафедри
	Загальна тривалість практики	2 тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ. КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Організацію практики здійснюють кафедра української мови і кафедра української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а також бази практик інших ЗВО. Відповідно до Наказу ректора ЗВО керівниками педагогічної практики призначаються викладачі з кафедр психолого-педагогічного спрямування, кафедри української мови й кафедри української літератури. Керівники проводять настановну нараду і знайомлять здобувачів із планом виробничої (педагогічної) практики. Протягом двох тижнів виробничої (педагогічної) практики здобувачі проводять фрагменти двох пробних занять, два залікові заняття – одне з циклу мовознавчих дисциплін (лекція або практичне / семінарське заняття), одне – з циклу літературознавчих дисциплін (лекція або практичне / семінарське заняття).

Вибір форм залікових занять здійснює здобувач-практикант і погоджує з викладачами дисциплін. Здобувач-практикант працює як наставник академічної групи, проводить позааудиторний захід професійного спрямування, а також виконує дослідження психологічного та педагогічного характеру.

Протягом другого тижня здобувачі укладають портфоліо: копії витягів із нормативно-правових інформаційно-розпорядчих матеріалів, звіт про проходження виробничої (педагогічної) практики, конспекти проведених залікових занять, зразки навчально-методичного забезпечення до занять (пакет тестових завдань, текстотека, відеотека, мультимедійна презентація, ментальні карти, відеозвіт тощо), самоаналіз проведених залікових занять, протоколи обговорення проведених залікових занять, письмовий аналіз відвіданого заняття, буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін, розгорнутий план проведеного позааудиторного заходу. До звітної документації також додають щоденник, у якому зафіксовано всі види і форми діяльності здобувача під час педагогічної практики.

Звітну документацію для вивчення та оцінювання здобувачі подають керівникам практики з кафедри української мови, кафедри української літератури. Дослідження педагогічного та психологічного спрямування – керівникам відповідних кафедр. Оцінювання роботи здобувача відбувається під час захисту педагогічної практики.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Звітна документація здобувача про проходження виробничої (педагогічної) практики в закладах вищої освіти містить такі компоненти:

1. Портфоліо практиканта (розгорнутий конспект однієї залікової лекції з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу (в письмовому та електронному варіантах); розгорнутий конспект одного залікового практичного заняття з дисципліни мовознавчого або літературознавчого циклу (в письмовому та електронному варіантах); пакет тестових завдань (30 варіантів) із мовознавчої / літературознавчої дисципліни (5 варіантів відповіді, одна з яких – правильна) в письмовому та електронному варіантах; зразки навчально-методичного забезпечення, виготовлені до залікових занять; самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять; письмовий аналіз відвіданого заняття;

план-конспект позааудиторного заходу професійного спрямування; буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін).

2. Звіт здобувача про проходження виробничої (педагогічної) практики в закладах вищої освіти, у якому послідовно описано всі етапи виконаної роботи. Звіт завіряє керівник практики від кафедри.

Структура звіту: а) вступ, у якому стисло розкривається роль, місце і мета проведеної практики в системі професійної підготовки майбутнього викладача (основні принципи організації практики; основні завдання практики; визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися та вдосконалюватися під час практики); б) основна частина (результати навчальної, методичної, організаційної, культурно-освітньої роботи здобувача; кількість відвіданих та проведених аудиторних та інших видів занять, оцінки за залікові заняття; відвідані й проведені позааудиторні заходи; результати проведених психолого-педагогічних досліджень; навчання на онлайн платформах); в) висновки (результати виконання завдань практики, зауваження й рекомендації щодо організації, удосконалення та поліпшення умов педагогічної практики, самооцінка здобувача щодо ефективності застосування теоретичних знань із фахових дисциплін і дисциплін психолого-педагогічного циклу в конкретному освітньому середовищі). Здобувач додає до звіту щоденник, у якому зафіксовано план індивідуальної роботи здобувача, проведені пробні й залікові аудиторні заняття, інші види виконаної роботи і виставлені оцінки, письмовий звіт про проходження практики, підписаний і оцінений керівником від кафедри.

3. Характеристику здобувача-практиканта з оцінкою керівника від кафедри, засвідчену підписом керівника бази практики і завірену печаткою закладу освіти / деканату, на базі якого проходив практику здобувач (окрім практикантів, які проходили практику в УжНУ).

4. Сертифікат про навчання на онлайн-платформах (за наявності).

5. Матеріали психолого-педагогічних досліджень.

Звітну документацію здобувач подає на відповідну кафедру протягом 5 днів після закінчення педагогічної практики.

Звітну документацію реєструють на кафедрі, подають для аналізу та оцінювання керівнику практики від кафедри.

Публічний захист педагогічної практики відбувається у визначений термін на засіданнях кафедри української мови та кафедри української літератури з участю всіх здобувачів, керівників практики та науково-педагогічних працівників кафедр. За результатами захисту й рівнем виконання представлених звітних матеріалів практики здобувачеві виставляється оцінка у формі диференційованого заліку.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За діяльністю практикантів здійснюється поточний контроль: спостереження керівника практики за роботою здобувачів на базі практики, дотримання здобувачами виробничої дисципліни, умов та режиму роботи, графіку виконання запланованих завдань, ведення щоденника. Поточний контроль може здійснювати завідувач кафедри та відповідальні особи навчальної частини УжНУ.

Підсумковий контроль здійснюється у формі підсумкової конференції, де здобувач звітується про проходження практики. Вид оцінювання підсумкового контролю – диференційований залік. Практична діяльність магістрантів оцінюється з урахуванням творчого підходу до навчально-методичної, організаційної, культурно-освітньої та науково-дослідницької роботи, ефективності її проведення та якості підготовки звітної документації.

Диференційований залік із практики приймає комісія викладачів кафедри у формі усного звіту здобувача.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно з якою максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах,

що виставляються під час захисту і переводяться в оцінку за схемою:

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

КРИТЕРІЇ

оцінювання педагогічної практики відповідно до вимог кредитно-трансферної системи

90–100 (A) відмінно: рівень компетентності – високий (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні й залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на високому методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики і подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, захистив зміст своєї роботи. Практикант володіє матеріалом у повному обсязі, вмів вільно виконувати практичні завдання, передбачені робочою програмою, виявив креативність у розумінні й творчому використанні здобутих знань та вмінь. Здобувач здатний характеризувати організацію й функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти, аналізувати навчально-методичні матеріали, проводити педагогічне й психологічне дослідження та їх аналіз, брав участь у заходах кафедр та факультету.

82–89 (B) добре: рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на належному методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, проаналізував отримані результати, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти, аналізує навчально-методичні матеріали.

74–81 (C) добре: рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін на належному методичному рівні, але інноваційні підходи та методи застосовував частково, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, проаналізував отримані результати, але аналіз результатів неповний; пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти. Здобувач демонструє навички роботи з навчально-методичними матеріалами.

64–73 (D) задовільно: рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач повністю або частково виконав план педагогічної практики, прозвітувався перед науковим керівником, подав матеріали педагогічної практики, але не в повній мірі відобразив зміст

своїєї роботи під час практики, допустив неохайність в оформленні звітної документації; захистив зміст своєї роботи. Практикант дає неповну характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Здобувач провів пробні й залікові заняття з мовознавчих та літературознавчих дисциплін, але виявив недостатні теоретичні знання й методичні вміння в процесі проведення й аналізу занять. Здійснив педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.

60–63 (E) задовільно: рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач виконав план педагогічної практики частково, прозвітував перед керівником, подав матеріали педагогічної практики, але допустив суттєві недоліки у викладі, неповноту відображення своєї діяльності, неохайність в оформленні документації, непереконливо захистив результати своєї роботи. Провів пробні та залікові заняття на недостатньому навчальному, науковому та методичному рівні. Проведений позааудиторний захід не мав професійного спрямування або належної організації. Практикант дає часткову характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Провів педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.

35–59 (FX) незадовільно з можливістю повторного проходження педагогічної практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач частково (або не виконав) виконав план педагогічної практики, не подав керівникові необхідні матеріали, не захистив результати педагогічної практики.

1–34 (F) незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач не виконав завдань педагогічної практики, не провів пробних і залікових занять, не подав звітних матеріалів практики.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№п/п	Вид роботи	Бали
1	Звіт про проходження практики і презентація портфоліо	20
2	Самоаналіз проведених залікових занять і протоколи обговорення проведених залікових занять	5
3	Письмовий аналіз відвіданого заняття	5
4	Буклет про інновації у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін	5
5	Конспекти залікових занять	10
6	Проведення залікових занять	20
7	Проведення позааудиторного заходу професійного спрямування	5
8	Розробка навчально-методичного забезпечення	10
9	Щоденник педагогічної практики	5
10	Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифіката)	5
11	Психолого-педагогічне дослідження	10
	Разом	100

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові та інструктивно-розпорядчі матеріали

1. Про затвердження Положення про практику здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24 лютого 2017 року. Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>

2. Про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України, наказ Міністерства освіти України №93, від 8 квітня 1993 року. Міністерство освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>

3. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», 24.12. 2020 р., № 61 / 01-04.

Основна література

1. Виробнича (педагогічна) практика в закладах вищої освіти. Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література» / Уклад.: Барчан В. В., Галас А. М. Ужгород, 2024. 46 с.

2. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.

3. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 384 с.

4. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навчально-методичний посібник. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.

5. Токмань Г., Козубенко Л., Дига Н., Черниш Н. Практика в системі бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. 304 с.

Допоміжна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. Київ: Кондор, 2008. 272 с.

2. Базиль Л. О. Значення лекційного курсу у формуванні мовної особистості студента. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666808.pdf>

3. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 514 с. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13389/1/2016_%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f_%d0%91%d0%b0%d1%86%d1%83%d1%80%d0%be%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0.pdf

4. Башманівська Л. А., Усатий А. В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.

5. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.

6. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: Навч. посіб. Київ, 2008. 176 с.

7. Інноваційні технології навчання методики української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах : навч. посіб. для філолог. спец. вищ. навч. закладів / [О. І. Потапенко, Г. І. Потапенко, Л. П. Кожуховська та ін.]; за заг. ред. О. І. Потапенка. Київ: Міленіум, 2006. 142 с.

8. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.

9. Новий науково-освітній простір з огляду підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої та фахової передвищої освіти: *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Рівне–Чернівці, 2023. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6f8969b0-7f05-4e3f-beae-fffae7e96cb4/content>

10. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. Вінниця:

ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.

11. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.

12. Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 114 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1FXxWpRyuyAv350mtKod2V3a-zlA4e_6T/view

13. Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України: *Матеріали XI Регіональної науково-практичної конференції*, 7 грудня 2022 року, м. Кам'янець-Подільський. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 79 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7065/Method_konf_zb_2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y

14. Методика навчання філологічних дисциплін у закладах загальної середньої та вищої освіти: *Матеріали XII Регіональної науково-практичної конференції*, 7 грудня 2023 року, м. Кам'янець-Подільський [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 112 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7707/Method_zb12_2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y

15. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: монографія. Київ: Ленвіт, 2013. 338 с.

16. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.

17. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: збірник статей викладачів-слухачів курсів підвищення кваліфікації. Наук. керівник: д. пед. н., проф. А. В. Семенова. Одеса, 2018. 147 с. URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua/public/document/2018.pdf>

18. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.

19. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: Навч. посіб. / О. Горошкіна, С. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. 2015. 250 с.

20. Семенов О. М. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. / О. М. Семенов, Н. П. Дейниченко. Суми: СУМДПУ, 2012. 216 с.

21. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

22. Семенов О., Базиль О., Дятленко Т. Фахова практика вчителя-словесника: навч. посіб. Луганськ: Ноулідж, 2011. 496 с.

23. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

24. Вебсайт Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України. URL: <http://www.ilnan.gov.ua/index.php/uk/pro-instytut>

25. Вебсайт Інституту української мови НАН України. URL: <https://iul-nasu.org.ua/>

26. Вебсайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України: URL: <http://www.inmo.org.ua>.

27. Вебсайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.

28. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>.

29. Книга-мандрівка. Україна. URL: <https://www.youtube.com/@Кныга-mandrivka/videos>
30. Освітньо-науковий портал «Педагогічна майстерність викладача вищої школи». URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua/>
31. Сайт видавництва «Дивослово». URL: <https://dyvoslovo.com.ua/>.
32. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://moodle.uzhnu.edu.ua>.
33. Сайт збірника «Культура слова» Інституту української мови НАН України. URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua/>
34. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
35. Сайт академічного науково-теоретичного журналу «Слово і час». URL: <https://il-journal.com/index.php/journal>
36. Сайт науково-теоретичного журналу «Мовознавство» Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України <https://movoznavstvo.org.ua/>
37. Словник української мови: В 11-ти томах. URL: <https://sum.in.ua/s>.
38. Словник української мови: У 20-ти томах. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=24&page=0>.
39. Словники України on-line: український лінгвістичний портал. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> .
40. Українська література в коміксах. URL: <https://ukrlitcomics.com.ua/#all-works>
41. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna> .
42. Шалені автор(к)и. Розмови про культуру, гендер та ідентичність. <https://www.youtube.com/@shaleniavtorky>